

พระราชกฤษฎีกา
จัดตั้งองค์การสวนสัตว์ พ.ศ. 2497

.....

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497
เป็นปีที่ 9 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งองค์การสวนสัตว์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 95 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 และมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนสัตว์ พ.ศ. 2497”

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชกฤษฎีกานี้

“สัตว์”	หมายความรวมถึง	สัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์ปีกทุกชนิด
“องค์การ”	หมายความว่า	องค์การสวนสัตว์
“พนักงาน”	หมายความว่า	พนักงานขององค์การสวนสัตว์
“ผู้อำนวยการ”	หมายความว่า	ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์
“คณะกรรมการ”	หมายความว่า	คณะกรรมการองค์การสวนสัตว์

มาตรา 4 ให้จัดตั้งองค์การขึ้นองค์การหนึ่ง เรียกว่า “องค์การสวนสัตว์” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) จัดดำเนินการ ส่งเสริม รวบรวมสัตว์นานาชนิดไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา และ
อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
- (2) ส่งเสริมและจัดให้มีการบำรุงและผสมพันธุ์สัตว์ต่างๆ ไว้เพื่อมิให้สูญพันธุ์
- (3) จัดดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่เลี้ยงสัตว์ขององค์การ
- (4) จัดบริการสาธารณะเพื่อให้เป็นที่พักผ่อนของประชาชนโดยแท้จริง

เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ให้องค์การมีอำนาจรวมถึง

4.1 สร้าง ชื่อ จัดหา จำหน่าย ยืม ให้ยืม เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง
ทำการแลกเปลี่ยน โอน ด้วยประการใดๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือสิทธิทั้งในประเทศ และนอกประเทศ

4.2 กู้ยืมเงิน ให้กู้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือด้วยทรัพย์สิน รับเงิน หรือ
ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ รับเงินค่าธรรมเนียม

การกู้ยืมเงิน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินกว่าห้าล้านบาท ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
คณะรัฐมนตรีเสียก่อน

4.3 กระทำการอื่นใดอันเป็นการส่งเสริมและอุดหนุนกิจการสวนสัตว์

มาตรา 5 องค์การมีสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในจังหวัดพระนคร และจะตั้งสำนักงานสาขาหรือตัวแทน
ขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักรก็ได้

มาตรา 6 ให้กระทรวงมหาดไทยโอนกิจการ สิทธิ หน้าที่ ทรัพย์สิน สิทธิสิน หนี้สิน และความ
รับผิดชอบ ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจการสวนสัตว์ดุสิตของเทศบาลนครกรุงเทพ ซึ่งอยู่ในความควบคุมของ
กระทรวงมหาดไทย ตลอดจนพนักงานของกิจการดังกล่าวก่อนวันใช้พระราชกฤษฎีกานี้บังคับ ให้แก่องค์การ
ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา 7 ให้กำหนดทุนขององค์การเป็นจำนวนเงินสองล้านบาท โดยรัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม

มาตรา 8 ให้องค์การรับโอนกิจการสวนสัตว์ดุสิตของเทศบาลกรุงเทพ ซึ่งอยู่ในความควบคุมของ
กระทรวงมหาดไทยมาจัดดำเนินการ

มาตรา 9 เงินสำรองขององค์การให้ประกอบด้วยเงินสำรองธรรมดา ซึ่งตั้งไว้เพื่อขาดเงินสำรอง
เพื่อขยายกิจการ เงินสำรองเพื่อไถ่ถอนหนี้ และเงินสำรองอื่นๆ เพื่อความประสงค์แต่ละอย่างโดยเฉพาะ
ตามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

มาตรา 10 รายได้ที่องค์การได้รับจากการดำเนินกิจการให้ตกเป็นขององค์การสำหรับเป็น
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

มาตรา 11 ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการ
คนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าหกคน แต่ไม่เกินสิบคนเป็นผู้บริหารกิจการองค์การ
กรรมการต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย

มาตรา 12 ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การ และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจเรียกประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ หรือพนักงานมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ทำรายงานขึ้นก็ได้

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการขององค์การให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4 อำนาจ และหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- (1) วางระเบียบข้อบังคับการบริหารขององค์การ
- (2) เป็นตัวแทนขององค์การในกิจการทั่วไป แต่จะมอบหมายให้ผู้อำนวยการหรือพนักงานอื่นใดเป็นผู้แทนขององค์การในกิจการใดก็ได้
- (3) วางข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุม
- (4) แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขึ้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือลดขึ้นเงินเดือนตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานขององค์การ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด
- (5) แต่งตั้งหรือถอดถอนผู้อำนวยการ
- (6) วางข้อบังคับว่าด้วยการบัญชี การสอบบัญชี และการตรวจบัญชี
- (7) วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การตัดเงินเดือน การลดขึ้นเงินเดือน และระเบียบวินัยของพนักงาน ตลอดจนกำหนดจำนวนอัตรา ตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นๆ ของพนักงาน
- (8) กำหนดอัตราเงินสะสมของผู้อำนวยการและพนักงาน และวางระเบียบการจ่ายเงินสะสม

มาตรา 14 ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการขององค์การให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ

ผู้อำนวยการมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานทุกตำแหน่ง

มาตรา 15 ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดเงินผลประโยชน์ตอบแทนประธานกรรมการ กรรมการ และผู้อำนวยการ

ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ และพนักงาน อาจได้รับเงินบำเหน็จ หรือเงินรางวัลตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 16 ประธานกรรมการ และกรรมการ ย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออก

มาตรา 17 ให้องค์การวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีอันถูกต้อง แยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ และมีสมุดบัญชีลงรายการ

- (1) การรับและการจ่ายเงิน
- (2) สินทรัพย์และหนี้สิน

ซึ่งแสดงการงานที่เป็นอยู่ตามจริง และตามที่ควรตามประเภทงาน พร้อมด้วยข้อความอันเป็นเหตุที่มาของรายการนั้นๆ

มาตรา 18 ทุกปีให้คณะกรรมการตั้งผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคน เพื่อสอบและรับรองบัญชีขององค์การเป็นปีๆ ไป

ห้ามมิให้ตั้งประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงาน หรือผู้มีส่วนได้เสีย ในการทำงานที่องค์การจัดทำเป็นผู้สอบบัญชี

มาตรา 19 ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสาร หลักฐานขององค์การในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และเพื่อการสอบบัญชีให้มีอำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ หรือพนักงาน

มาตรา 20 ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยข้อความคำชี้แจงอันควรแก่การสอบบัญชีที่ได้รับตลอดจนความสมบูรณ์ของสมุดบัญชีที่องค์การรักษาอยู่ และต้องแถลงด้วยว่า

- (1) งบดุล และบัญชี ซึ่งตรวจสอบนั้นถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีเพียงไรหรือไม่
- (2) งบดุล และบัญชี ซึ่งตรวจสอบนั้นแสดงการงานขององค์การที่เป็นอยู่ตามจริง และ

ตามที่ควร ตามข้อความคำชี้แจงและความรู้เห็นของผู้สอบบัญชีเพียงไรหรือไม่

มาตรา 21 ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจบัญชีและการเงินขององค์การ ในเมื่อรัฐมนตรีร้องขอ

มาตรา 22 ในปีหนึ่งๆ เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายต่างๆ สำหรับดำเนินกิจการค่าภาระต่างๆ เงินสมทบกองทุน สำหรับจ่ายสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เงินบำเหน็จ และรางวัลแก่กรรมการและพนักงาน และเงินทุน ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

มาตรา 23 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่กิจการของสวนสัตว์ได้เจริญก้าวหน้าเป็นที่นิยม และสนใจของประชาชน มีรายได้ประจำท่วมรายจ่ายพอที่จะเลี้ยงตนเองได้ จึงเห็นสมควรจัดตั้งเป็นองค์กรอิสระขึ้น การบริหารงานจะได้เป็นไปโดยรวดเร็ว และเรียบร้อยมีสมรรถภาพ กิจการสวนสัตว์จะได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและศึกษาหาความรู้ของประชาชนอย่างแท้จริง